

Euroopa sotsiaalpartnerite organisatsioonide esindavus: lavakunstisektor

Kommenteeritud kokkuvõte

Sissejuhatus

Käesoleva uuringu eesmärk on anda teavet valdkondliku sotsiaaldialoogi edendamiseks lavakunstisektoris. Euroopa Komisjoni taotlusel korraldatud Euroopa Töösuhete Vaatluskeskuse (EIRO) esindavusuuringute eesmärk on teha kindlaks esindavad sotsiaalpartnerite ühinged, kellega tuleb Euroopa Liidu toimimise lepingu kohaselt konsulteerida. Uuringuga tehakse seega kindlaks asjakohased liikmesriikide lavakunstisektori sotsiaalpartnerite organisatsioonid, kasutades ülevalt allapoole lähenemisviisi (Euroopa katusorganisatsioonide liikmete nimekirja koostamine) ja alt ülespoole lähenemisviisi EIRO riiklike kontaktisikute kaudu.

Euroopa sotsiaaldialoogi tõhusus sõltub sektori asjakohaste riiklike osalejate esindavusest, sest Euroopa sotsiaaldialoogis saavad osaleda ainult piisavalt esindavad ühinged.

Liikmesriigi ühingut käsitatakse sektoriga seotud asjakohase huviühinguna, kui see vastab järgmistele kriteeriumidele:

- ühingu tegevusvaldkond on sektoriga seotud;
- ühing osaleb korrapäraselt sektoriga seotud kollektiivlääbirääkimistes ja/või on seotud asjaomase Euroopa huviühinguga.

Euroopa ühingut käsitatakse sektoriga seotud asjakohase huviühinguna, kui see on kantud komisjoni nimekirja, mis sisaldab huviorganisatsioone, kellega tuleb ELi toimimise lepingu artikli 154 kohaselt sektori nimel konsulteerida ja/või kes osalevad sektoriga seotud Euroopa sotsiaaldialoogis ja/või on taotlenud artikli 154 kohast konsulteerimist.

Sektori määratlemine

Käesolevas uuringus on lavakunstisektor määratletud Euroopa Ühenduse majanduse tegevusalade statistilise klassifikaatori (NACE Rev. 2) kohaselt, et tagada

tulemuste riikidevaheline võrreldavus. Täpsemalt on see sektor piiritletud NACE koodiga R.90 (loome-, kunsti- ja meelelahutustegevus).

Majanduslik taust

Tööhõivenäitajad

Lavakunstisektor hõlmab lavakunsti, lavakunsti abitegevusi, kunstialast loometegevust ning teatri-, kontserdi- jms hoonete käitust. Lavakunstitegevused toimuvad seega nii avalikus (enamikus riikides endiselt ülekaalus) kui ka erasektoris (toetuste abil või ärilistel alustel).

Eurostati 2012. aasta tööjõu-uuringu kohaselt on Euroopa lavakunstisektoris hõivatud umbes miljon töötajat. Sektori tööturg on siiski äärmiselt killustunud. Traditsioonilistes suurtes kultuuriasutustes, mille omanik ja rahastaja on riik, on töötajad enamasti tööle võetud avaliku teenistuse seaduse või tavalise pikaajalise töölepingu alusel, mis tagab stabiilse sotsiaalkaitse. Ometi on järjest rohkem vabakutselisi ja lepingulisi töötajaid, eriti noori, kelle sotsiaalkaitse võib olla ebapiisav ja töötingimused ebakindlad.

Hiljutine areng

Kõigis 13 liikmesriigis peale kolme (Tšehhi Vabariik, Madalmaad, Rumeenia), mille kohta on olemas andmed, suurenes 2000.–2010. aastal ettevõtete arv. Ei ole siiski selge, kas see kasv kajastab sektori üldist kasvu või on see sektori ettevõtete struktuuri killustumise tulemus.

Kaheksas riigis kümnest, mille kohta on olemas andmed, suurenes sel ajavahemikul sektori üldine tööhõive, samal ajal kui Portugalis ja Slovakkias tööhõive vähenes. Sektori osakaal kogutööhõives oli kõikides riikides, mille kohta on olemas andmed, alla 1% ja rohkem kui pooltes riikides alla 0,5%.

Nagu paljud teised sektorid, kannatas lavakunstisektor mitmes riigis hiljutise majanduslanguse tõttu märkimisväärselt, sest riiklike toetusi kultuuriasutustele kärbiti ja riiklike asutuste

töötajaid koondati. Üldiselt näib siiski, et tööhõive selles sektoris kannatas kriisi tõttu vähem kui muudes sektorites. Tööhõive oli 2008.–2012. aastal suhteliselt stabiilne, püsis üldiselt veidi alla või üle miljoni.

Huvide esindamise riiklik tasand

Ametiühingud

Lavakunstisektori ametiühinguid iseloomustab üsna suur killustatus, nende hulgas on palju eri kutsealade ametiühinguid, mille liikmed esindavad väga kitsast tegevusvaldkonda. Konkreetse kutseala alamrühmale keskenduvate väikeste ametiühingute suur arv võib olla tingitud sellest, et sektor hõlmab väga erinevaid traditsioonilisi ja üksteisest eristuvaid elukutseid, nagu näitleja, tantsija, muusik, vabakutseline ajakirjanik ja tehnik.

Uuritud liikmesriikides tehti kindlaks kokku 116 sektoriga seotud ametiühingut, kusjuures igas liikmesriigis on vähemalt üks sektoriga seotud ametiühing.

Sektoril on mitu omadust, millel on ametiühinguliikmete värbamisele üldiselt ebasoodne mõju: ebakindlate lepingute ja töötingimuste levik, tööhõive sagedane suur hajutatus, palgataseme suured erinevused ning mittestandardse osaaajatöö lai levik. Ametiühingute liikmete absoluutarv on väga erinev, ulatudes umbes 2,1 miljonist (ver.di Saksamaal) kuni ainult 40ni (SYTHOC-OHO Küprosel). See erinevus kajastab pigem majanduse suuruse erinevust ja liikmete tegevusvaldkonna ulatust kui liikmete värbamise suutlikkust.

Tööandjate organisatsioonid

Erinevalt ametiühingutest ei ole sektoriga seotud tööandjate organisatsioone kõikides liikmesriikides dokumenteeritud. Seitsmes riigis puudus sektoriga seotud tööandjate organisatsioon, mis oleks vastanud vähemalt ühele kahest kaasamiskriteeriumist. Ülejäänud 20 riigis tegutses vähemalt üks sektoriga seotud tööandjate organisatsioon. Viimasest riikide rühmast kuues riigis oli vähemalt üks tööandjate organisatsioon, kes ei osale kollektiivläbirääkimistel. Neid ühinguid käsitletakse sotsiaalpartnerite organisatsioonina üksnes seetõttu, et nad on PEARLE* (Performing Arts Employers Associations League Europe, Euroopa Lavakunstisektori Tööandjate Ühenduste Liit) tütarorganisatsioonid. Ülejäänud 14 riigis, kus oli üks või mitu sektoriga seotud tööandjate organisatsiooni, osales neist vähemalt üks sektoriga seotud kollektiivläbirääkimistes.

Tööandjate organisatsioonide liikmete tegevusvaldkonnad kalduvad olema kitsamad kui ametiühingutel. Kätesaadavate andmete kohaselt esindab üle 90% tööandjate organisatsioonidest 5% või alla selle sektori ettevõtetest ja umbes 43% sektori töötajatest.

Kollektiivläbirääkimised

Kollektiivläbirääkimistes osaleb suhteliselt väike osa sektori ühingutest, kuid sektori avalikud ja riiklikult rahastatavad ühingud kalduvad seda tegema rohkem kui äriisel alusel asutatud ühingud.

Seitsmes riigis 20-st, mille kohta on olemas andmed, oli osalusmäär 2010. ja 2011. aastal kõrge – umbes 80% või rohkem. Kaheksas riigis oli osalusmäär 30–70%. Kolmandas rühmas, kuhu kuulus viis riiki, oli osalusmäär 20% või alla selle.

Huvide esindamise Euroopa tasand

Lavakunstisektori organisatsioonid, mis Euroopa Komisjon on kandnud nende sotsiaalpartnerite organisatsioonide nimekirja, kellega tuleb ELi toimimise lepingu artikli 154 kohaselt konsulteerida, on töötajaid esindav PEARLE* ja töötajaid esindav EAEA (European Arts and Entertainment Alliance, Euroopa Kunstide ja Meelelahutuse Liit). EAEAsse kuuluvad International Federation of Musicians (FIM, Rahvusvaheline Muusikute Liit), International Federation of Actors (FIA, Rahvusvaheline Näitlejate Liit) ning European Federation of Media, Entertainment and Arts International (EURO-MEI, Rahvusvahelise Meedia, Meelelahutuse ja Kunstide Euroopa Liit).

EURO-MEI-l on 36 otsest sektoriga seotud tütarorganisatsiooni 20 liikmesriigis ja 32 neist osalevad valdkondlikel kollektiivläbirääkimistel; FIA-l on 36 otsest liiget 24 liikmesriigis ja 29 neist osalevad valdkondlikel kollektiivläbirääkimistel; FIM-il on 31 otsest liiget 22 liikmesriigis ja 27 neist osalevad valdkondlikel kollektiivläbirääkimistel.

Riikide aruannete kohaselt on PEARLE*-l 37 otsest liikmesühingut 18 liikmesriigis ja 29 neist osalevad sektoriga seotud kollektiivläbirääkimistel.

Järeldused

Uuringus jõuti järeldusele, et EAEA ja PEARLE* on kõigist teistest Euroopa sotsiaalpartnerite organisatsioonidest tähtsamaid üleliidulised lavakunstisektori töötajate ja tööandjate esindajad.

Lisateave

Aruanne „Representativeness of the European social partner organisations: Live performance industry“ („Euroopa sotsiaalpartnerite organisatsioonide esindavus: lavakunstisektor“) on veebilehel <http://www.eurofound.europa.eu/eiro/studies/TN1202038S/index.htm>.

Lisateabe saamiseks võtke ühendust teabeametnik Camilla Galli da Bino'ga e-posti aadressil gdb@eurofound.europa.eu.